Vangen barnehage
Årsplan 2026/2027

Godkjent av SU

Kongsvinger kommune
Oppvekst og læring
BARN OG UNGE SOM RESSURS

Årsplanen er:

- Først og fremst et arbeidsredskap for personalet for å styre enheten i en bevisst og uttalt retning.
- Et utgangspunkt for foreldrenes/foresattes mulighet til å påvirke innholdet i barnehagen.
- Et grunnlag for kommunens tilsyn med barnehagen.
- En informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til eier, politikere, kommune, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.

Årsplanen skal inneholde informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med omsorg, danning, lek og læring for å fremme barnas allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem (jf. Rammeplanen, s. 54). Planen må gi informasjon om hvordan barnehagelovens bestemmelser om innhold skal følges opp, dokumenteres og vurderes.

Årsplanen skal gi et bilde av «slik gjør vi det» i vår barnehage. Årsplanen konkretiserer barnehagens arbeid med rammeplanens innhold og beskriver barnehageåret spesielle satsingsområder.

Barn, foreldre/foresatte og ansatte skal gis mulighet til å delta aktivt i planlegging av barnehagens innhold og ha innflytelse på valg av satsingsområder.

Årsplanen skal fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg og vil gjelde for barnehageåret 2026-2027. Det vil si at det gjennom hele barnehageåret foreligger en årsplan for gjeldende år.

Innholdsfortegnelse

Årsplanen er 2
Innholdsfortegnelse 3
Innledning 4
Kontaktinfo 5
Barnehagens styringsdokumenter 5
Kongsvingerbarnehagen 6
Profesjonelle læringsfellesskap 7
Barnehagens pedagogiske innhold 9
Lekens betydning for barns utvikling 10
Kultur for læring og dybdelæring 11
Barnas medvirkning 13
Språk 14
Arbeid for å fremme et trygt og godt barnehagemiljø 15
Mangfold 17
Realfag 18
Kosthold, fysisk aktivitet og hvile 18
Omsorg 20
Tilvenningsperioden 21
Likestilling og likeverd 22
Fagområdene 23
Kulturarena 24
Sammenheng mellom barnehage og skole 25
Samarbeid med barnas hjem 26
Tverrfaglig samarbeid 27
Trafikksikker barnehage 28
Dokumentasjon og vurdering 28
Digitalisering 29
Kompetanseplan 31
Planleggingsdager 31

Innledning

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet der samfunnsmandatet er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste.

Årsplanen inneholder informasjon om hvordan barnehagen arbeider med omsorg, danning, lek og læring for å fremme barnas allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Planen gir informasjon om hvordan barnehagelovens bestemmelser om innhold følges opp, dokumenteres og vurderes.

Kort presentasjon av barnehagen

I Vangen barnehage har natur, bevegelse og uteliv stor plass. Vi har fantastiske muligheter til å kunne bruke nærmiljøet hvor det er fotballbane om sommeren og skøytebane, akebakke og skiløype på vinteren. Når vi er på tur kan det være utenfor gjerdet på fotballbanen, til en lekeplass, på biblioteket, Lavvoen eller andre steder i nærområdet. Turene er tilpasset barnas utvikling, ønsker og eventuelt i forbindelse med invitasjoner vi får.

Ansatte i Vangen barnehage bruker COS- Trygghetssirkelen som grunntanke i deres møte med barn og foreldre. Det innebærer at de som skal være sammen med barna hver dag, skal ha kompetanse og evne til å inngå positive, sensitive samspill med barna, ha evnen til å forstå barnet innenfra og ha godhet for deres behov. Fokus på voksenrollen i et læringsperspektiv og for å fremme vennskap og inkludering blir vektlagt på alle arenaer, i de profesjonelle læringsfellesskapene og i det direkte arbeidet sammen med barna. Det betyr at vi skal tilrettelegge for at alle barn skal ha en meningsfull hverdag i barnehagen hvor lek og læring er fremtredende.
Barnehagen jobber med kapasitetsbyggende aktiviteter hvor årets utviklingsarbeid har fokus på gode relasjoner mellom voksne og barn, hvor pedagogisk analyse er verktøy som blir brukt i forbedringsarbeidet. Å se på barnet som ressurs skal gjennomsyre alt det pedagogiske arbeidet i barnehagen.

Kontaktinfo:

Enhetsleder: Tone Svendsen
Tlf. 909 62 451
Vangen barnehage
Vangenspissen 2

2212 Kongsvinger
e-post: tone.svendsen@edu.kongsvinger.kommune.no

Vangen barnehage består av 4 avdelinger med totalt 55 plasser
1-3 års avdeling- Rød, tlf. 404 13 087
1-3 års avdeling- Grønn, tlf. 456 34 559
3-4-5 års avdeling- Blå, tlf. 456 17 802 og Gul, tlf. 456 17 933
Antall ansatte: 23

Barnehagens styringsdokumenter

Barnehagen styres av følgende lovverk og styringsdokumenter:

- Menneskerettighetene
- Barnekonvensjonen
- Grunnloven
- Barnehageloven
- Rammeplanen
- Kommuneplanens samfunnsdel
- Økonomiplanen
- Vedtektene for Kongsvinger kommune
- Årsplan

Kongsvingerbarnehagen

Samfunnsdelen i Kongsvinger kommunes kommuneplan 2024-2040 har følgende visjon:
Sammen for et grønt og pulserende Kongsvinger

Visjonen skal gi tro på fremtiden, motivere og gi noe å strekke seg etter. Visjonen er tuftet på noen sentrale perspektiver som skal prege utviklingen:

Sammen: Utviklingen av Kongsvinger skal preges av fellesskap og en delingskultur der innbyggere, frivillige, næringsliv og det offentlige sammen skaper fremtidens Kongsvinger. Gjennom lagspill, medproduksjon og inkludering skal alle ressurser tas i bruk til beste for den enkelte og for fellesskapet.

Grønt: Kongsvinger skal tenke på fremtiden når valg skal tas, og kommunen skal ha en offensiv rolle i det grønne skiftet. Kommunens rike naturmangfold skal brukes som en ressurs for å styrke folks helse og livskvalitet.

Pulserende: Kongsvinger skal preges av vekst og utvikling, handling og innovasjonskraft, vitalitet og mangfold.

Kommunens verdigrunnlag **LIVET** skal prege arbeidet med visjonen:

Livsglede – humor, livsglede og en positiv innstilling
Inkludering – medvirkning og toleranse
Verdsetting – respekt, romslighet og raushet
Engasjement – iver og glød for innbyggerne og et bedre samfunn
Troverdighet – åpenhet og ærlighet

Kommuneplanens samfunnsdel viser at kommunalområdet Oppvekst og læring har følgende innsatsområder:

- Språklige ferdigheter
- Regneferdigheter
- Inkluderende barnehage- og skolemiljø
- Fullføring av videregående skole
- Utjevning av sosiale forskjeller
- 21. århundrets ferdigheter

Barn og unge som ressurs
«Barn og unge som ressurs» er kommunalområdets barn- og læringssyn.
Psykologen Lev Vygotskij var opptatt av «den proksimale utviklingssone» og la med det grunnlaget for et sosiokulturelt læringssyn. Vygotskij mener at læring er avhengig av et barns

omgivelser og kultur. En viktig faktor i læring er språk. Vi bruker språket til å kommunisere med andre mennesker, og tenking kan utvikles gjennom språklig samhandling.
(Lyngsnes og Rismark, 2007)

Tjenestene i Kongsvinger kommune skal utvikles i et Kommune 3.0-perspektiv der samskaping med innbyggerne er sentralt. Kommune 3.0 gjennomsyres av et positivt menneskesyn: Alle har ressurser som de ønsker å bidra med i lokalsamfunnet, både til eget og fellesskapets beste.

Demokrati og medborgerskap
Økt mangfold og individualisering gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.
Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta.
Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter. (Rammeplanen)

Profesjonelle læringsfellesskap

Alle ansatte i barnehagen deltar i profesjonelle læringsfellesskap i barnehagen. Det er også profesjonelle læringsfellesskap på tvers av barnehagene i kommunen og i regionen. Kjennetegn ved effektive profesjonelle læringsfelleskap er:

- Gjensidig støtte og tillit mellom ansatte og mellom ledere og ansatte
- Felles og delte visjoner og verdier – én retning
- En strukturert og organisert samarbeidsmodell med regler for kommunikasjon og avsatt tid
- Fokus på å forbedre barns læring og utvikling
- Fokus på de ansattes vekst og profesjonelle utvikling
- En undersøkende tilnærming og bruk av forskningsbasert kunnskap – pedagogisk analyse

De profesjonelle læringsfellesskapene arbeider for at barnehagen skal være datainformert. En datainformert kultur handler om å anvende ulike kilder til informasjon for å konstruere oversikter over hvor vi er nå, hvor vi ønsker å være i framtiden og hvor vi skal gå for å komme dit. (Earl & Katz, 2006). En forutsetning for en datainformert kultur er å stole på de resultatene som kommer fram av de dataene vi har tilgjengelig. Forutsatt at måleinstrumentene vi anvender er godt utprøvde, må vi være ærlige og akseptere at det er dette dataene viser (Sharratt & Fullan, 2012).

I Kongsvingerbarnehagen arbeider vi oss bort fra en ideologisk og erfarings basert pedagogisk praksis og mot en forskningsinformert pedagogisk praksis.

	En ideologisk eller erfarings basert pedagogisk praksis	**En forskningsinformert pedagogisk praksis**

Overordnet forankring	Praksisen er forankret i ideologier eller ideer og pedagogenes og ledernes erfaringer	Praksisen er forankret i forskning om hva som har best effekt på barnas læring, utvikling og trivsel
Pedagogenes autonomi	Metodefrihet knyttet til å velge det en selv har tro på	En forskningsbasert ramme for valg av metoder og strategier. Metodeansvar.
Pedagogenes kunnskapsgrunnlag	Subjektivt skjønn knyttet til verdier, oppfatninger og erfaringer	Forskningsbasert kunnskap og oversettelse/kopling av dette til praksis
Politikk	Nær kopling mellom politisk ideologi og pedagogisk praksis	En viss avstand mellom politikkutforming og pedagogisk praksis

T. Nordahl

I Vangen har vi disse profesjonelle læringsfellesskapene:

- Barne- og ungdomsarbeider/ assistent møter:
  Møtene er minimum 2 ganger i halvåret, noen ganger på dagtid, andre på kveldstid. I dette læringsfellesskapet er det fokus på pedagogisk analyse med forskningsbaserte tiltak. Enhetsleder har ansvar for møtene, og deltakerne har med seg praksisnære problemstillinger som det reflekteres rundt i tillegg til at det jobbes med utviklingsarbeid knyttet til ulike tema.
- Pedagogisk ledermøter:
  Et møtepunkt for alle pedagogiske ledere og enhetsleder. På agendaen i disse møtene er informasjon i linja, organisatoriske drøftinger i tillegg til faglige refleksjoner. Ped. ledermøtene har en varighet på 1,5 timer hver uke.
- Pedagogisk forum:
  Barnehagelærerne og pedagogiske ledere har forum en gang i halvåret. I disse møtene er agendaen pedagogisk analyse, refleksjoner og kollegaveiledning.
- Personal – og avdelingsmøter:
  Vi har avdelingsmøtene på kveldstid i hovedsak knyttet opp mot personalmøter en gang i måneden på 2-3 timer. Der har pedagogisk leder ansvaret for agendaen som henger sammen med barnehagens faglige satsning og utviklingsarbeid, samt ledelse av arbeidet med organisering og planlegging på avdelingen. Gjennomgang av barna og eventuelle tiltak rundt dem. Forbedringsarbeid med refleksjoner.
- Personalmøter:
  Enhetsleder har ansvar for å skrive agendaen og lede møtet. Det er fokus på utviklingsarbeid med tema Gode relasjoner, trygt og godt barnehagemiljø, arbeidsmiljø

og andre problemstillinger som krever en felles forståelse og deling. Hele personalgruppen deltar. Alle ansatte forbereder seg ved å lese og gjør et mellomarbeid fra møte til møte som kan omhandle observasjon og refleksjon over praksis tilknyttet teori. Prinsipper om lærende møter benyttes hvor alle forbereder seg og deltar aktivt i møtene gjennom modeller som IGP mm.

Barnehagens pedagogiske innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig og variert, og utformes slik at hvert enkelt barn får opplevelser og erfaringer som støtte for sin utvikling av kunnskaper, ferdigheter og holdninger. Samtidig skal innholdet støtte språklig og sosial kompetanse gjennom felles opplevelser og samvær. Barnehagens oppgaver er beskrevet i Lov om barnehager og i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

I henhold til *Rammeplan for barnehagen (utdanningsdirektoratet 2017),* skal det pedagogiske arbeidet i barnehagen jevnlig vurderes. Målet med dette er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med Lov om Barnehager og Rammeplanen. Vurderingsarbeidet er basert på felles refleksjoner hvor alle ansatte er involvert i de ulike profesjonelle læringsfellesskapene som vi har i Vangen barnehage. Vi bruker lærende møter og IGP som metodikk. Det er viktig at alle i personalgruppen bidrar og blir hørt, og deling er en del av vurderingsarbeidet.

Samarbeid med eksterne instanser, som PPT, barnevernstjenesten, helsestasjonen, SePu (Senter for praksisrettet utdanningsforskning), enhetsledergruppen i oppvekst m.fl. bidrar til at vår praksis bli vurdert og kvalitetsutviklet til det beste for enkeltbarn og gruppen.

Foreldre//foresatte bidrar til vurdering av det pedagogiske arbeidet gjennom spørreundersøkelser i regi av SePu og Udir (utdanningsdirektoratet). I tillegg er det gjennom tilbakemeldinger i det daglige samarbeidet, foreldresamtaler, foreldremøter og FAU (foreldrenes arbeidsutvalg). Innspill fra alle disse foreldrearenaene blir tatt på alvor, og fører ofte til ny praksis.

Høsten 2025 ble det gjennomført kartleggingsundersøkelse T5 hvor barnehagen får tilbakemelding på kvaliteten etter gitte indikatorer fra barn 4-5 år, pedagogiske ledere, ansatte, ledelse og foreldre/foresatte.

Gjennom kultur for læring og pedagogisk analyse er det etiske og faglige refleksjoner rundt egen praksis for at barnehagen skal fortsette å utvikle seg til å være en lærende organisasjon, og en del av utdanningsløpet.
Vangen barnehage viderefører arbeidet og felles fokus på fjorårets faglige satsning på Trygghetssirkelen, og jobber videre med kompetansepakken «gode relasjoner i barnehagen» hvor vi innhenter data via T5, observasjoner, barnesamtaler, samtaler med ansatte og tilbakemeldinger fra foreldre/foresatte, og jobber med tiltak for å forbedre kvaliteten på alle

voksen/barn-relasjoner som har betydning for barna her og nå, men også for fremtidens trygghet, trivsel, lek, læring og utvikling.

Lekens betydning for barns utvikling

Vi vil at alle barn skal ha en venn i barnehagen og oppleve glede og mestring ved å leke sammen med andre. Barnehagen skal ha lekemiljøer i barnehagen som gir alle barn rom og muligheter for å være den beste versjonen av seg selv i lek og samspill med andre barn.

Den frie leken:

- Personalet er bevisst på å ha en god tilstedeværelse sammen med barna selv om leken er på barnas premisser, hvor barna er initiativtakere på hva som skal lekes. Barna leker for å leke og da benyttes gjerne konstruksjonsleker, rollelek, eller togbaner og biler. Leken foregår som oftest sammen på gulvet med de minste, og vi har alltid en bevissthet på å være i samme høyde som barna foretrekker. Vi benytter hele rommet for å være tett på og skape gode relasjoner.
- Vi har kompetente voksne som inspirerer, kommer med ideer og initierer eller legger til rette for lek og vi kan ta den rollen som det er behov for, samtidig som vi har evnen å trekke oss tilbake og ikke ta styringen. Vi observerer (leser kroppsspråk), støtter, veileder og regulerer leken. Vi bidrar til å styrke læringen som vi vet skjer i den frie leken.
- Personalets holdninger, menneskesyn og evne til å se barna og ta deres perspektiv er avgjørende for at barna skal få oppleve at de er medvirkende og har innflytelse på egen hverdag.

Den organiserte leken:

-Vi tilrettelegger for organisert lek gjennom hverdagen. I lekende læring blir det faglige fremtredende. Vi har aktiviteter som er lekpreget og har et klart læringsmål for å fremme dybdelæring og de 21. århundres ferdigheter. Vi organiserer aktiviteter i små grupper der tilstedeværende voksne er med. Hensikten med den denne inndelingen kan være å:

  - Fremme vennskap og inkludering mellom barn
  - Skape mer ro og konsentrasjon for det enkelte barn i forhold til lek og aktivitet.
  - La barn med sammenfallende interesser få leke/aktivisere seg sammen.
  - Trene på spesifikke områder som språk, tall og realfag,motorikk og sosiale ferdigheter.
  - Løse en felles oppgave og/eller fordype seg i et tema barna er opptatt av.

Alle disse aktivitetene legges det til rette for, både inne og ute.

Metodikken som først og fremst ligger til grunn for å gi leken gode forutsetninger er:

- Personalet bruker Trygghetssirkelen (Circle og Security- COS).
- Pedagogisk analyse

- Observasjon, veiledning og praktiske øvelser tilknyttet gode relasjoner og oppmerksomt nærvær i voksen/barn-relasjoner
- God organisering, struktur og didaktisk planlegging på avdelingen ut fra enkeltbarns og barnegruppens behov- dynamisk tilnærming i arbeidsmåter

I alle disse metodene har den voksne alltid ansvaret for kvaliteten på leken og samspillet.

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek, både alene og sammen med andre.

I leken gjør barna erfaringer, utforsker, prøver ut, får kunnskap, utvikler tillit til seg selv og andre. Lek og vennskap er for barnehagebarn tett sammenvevd, og kan ikke sees uavhengig av hverandre. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov. (Rammeplan for barnehagen, s. 22-23)

Kultur for læring og dybdelæring

Kultur for læring har vært et forbedrings- og innovasjonsarbeid der alle barnehager i alle kommuner i Hedmark har deltatt i årene 2017-21. Prosjektet er avsluttet, men vi vil fortsatt ha de samme målsettinger.

Kultur for lærings overordnede målsetninger for barnehage og skole er:

- Barns språklige og sosiale kompetanse skal heves, og de skal forberedes til framtidens utdannings- og samfunnsliv.
- De faglige resultater i grunnskolen i Hedmark skal heves, og alle barn og unge skal i sterkere grad tilegne seg kompetanse tilknyttet de 21. århundres ferdigheter (kritisk tenkning, problemløsning, kreativitet, kommunikasjon, ny informasjonsteknologi, samarbeid og medborgerskap).
- Alle ansatte i barnehage og skole samt på kommunalt nivå skal øke sin kompetanse gjennom en kollektiv og samordnet kompetanseutvikling i profesjonelle læringsfellesskap.
- Ulike kartleggingsresultater og andre data skal brukes aktivt på alle nivå i utdanningssystemet for å forbedre den pedagogiske praksis.
- Styrende myndigheter, forvaltningen, høyere utdanning og interesseorganisasjoner skal ha et nærmere og mer forpliktende samarbeid.

Kongsvinger kommune vil gjennom SePu sine kompetansepakker, fortsette med Støttesystem for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Denne kompetansepakken har som formål å kunne lage gode tverrfaglige støttesystemer på tvers av tjenesteområder.

I Kongsvinger vektlegger vi dybdelæring fordi vi ønsker å gi barna de ferdigheter de vil trenge i fremtiden. Rammeplanen viser at i *barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre.*

Videre sier den *at barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser.*

Dybdelæring deles inn i seks kompetanser (Fullan): Kritisk tenkning, kreativitet, kommunikasjon, karakter, medborgerskap og samhandling.

Danning

Danning er mer enn utvikling, mer enn læring, mer enn omsorg, mer enn oppdragelse, og mer enn sosialisering. Samtidig rommer danning alt dette. Gjennom danning legges grunnlaget for barns allsidige utvikling. For personalet i barnehagen handler dette om å være til stede der barna befinner seg, slik at de kan støtte og veilede barna. Støtte og veiledning handler om å være i dialog med barna, ta deres meninger og tanker på alvor, og sammen komme fram til gode handlingsalternativer, samt anerkjenne dem. Gjennom dette overføres verdier, normer og tanker. Barn må utfordres og gis muligheter til å utvikle kunnskaper og ferdigheter de trenger for å mestre leken og være i samhandling med andre. De trenger støtte, veiledning og korrigering for å handle omsorgsfullt og gjøre etisk begrunnede valg. Barna må få hjelp til å oppfatte hvilke rammer som er akseptable i samvær med andre. Dette krever et ansvarsbevisst personale som er nærværende og engasjert i det enkelte barns trivsel og utvikling. Personalet skal ha fokus på sin relasjon til barna og relasjonen barna imellom.

Læring

«I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling» (Rammeplan for barnehagen). Læring foregår i det daglige samspillet og i relasjoner med andre mennesker. Læring er nært sammenvevd med omsorg, lek og danning.

Barn lærer gjennom alt de opplever og erfarer på ulike områder. **Det gir dybdelæring**. Barnehagen skal styrke barns læring i formelle og uformelle læringssituasjoner. De formelle situasjonene er planlagt og ledet av personalet. Uformelle læringssituasjoner er nærmere knyttet til hverdagsaktiviteter og her-og-nå-situasjoner i lek, omsorg og annen samhandling.

Vi støtter barnas læringsprosesser ved å:

- følge barnas initiativ og hjelpe dem til å holde fokus.
- vise interesse og nysgjerrighet og sette ord på det barna er opptatt av.

- igangsette og inspirere til lek og læring.
- ta oss tid til å stoppe opp og undre oss og reflektere sammen med barna.
- observere, lytte, tolke og sette ord på ting, hendelser, følelser for barna.
- bruke læringsbrettet til læring via læringsfremmende apper, presentere deler av aktiviteter som virker samlende, og ulike aktiviteter som kan ses i sammenheng - dybdelæring.
- tilegne seg grunnleggende ferdigheter og kunnskaper ved hjelp av ulike digitale verktøyer.
- Vi bruker stimulerende språkøvelser fra Språklek 1 og 2
- Bruker *Grep om Begreper* som metodikk

Barnas medvirkning

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov. Også de yngste barna og barn som kommuniserer på andre måter enn gjennom tale, har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår. Barnehagen må observere og følge opp alle barns ulike uttrykk og behov.

Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta.

Forutsetninger for at det kan tilrettelegges for barns medvirkning i praksis:
- barna skal møte voksne som er i stand til å tolke barns kroppslige, nonverbale og verbale kommunikasjon på en anerkjennende måte. Å være anerkjennende er ikke det samme som at barna skal få viljen sin, men derimot at de opplever gode grenser og valgmuligheter etter alder og modning.

Eksempler på hvordan vi i Vangen barnehage kan se barns medvirkning i praksis:
-Et barn peker på drikkekoppen sin og den voksne spør barnet om den vil ha melk eller vann, samtidig som den voksne viser fram melkekartongen og vannmuggen.
-Et barn vil ikke avslutte leken for å spise. Den voksne sier at den skjønner at barnet vil leke mer, men nå skal vi spise, og så kan vi fortsette leken igjen.
-Engasjerte og undrende voksne som følger barnas initiativ, og som anerkjenner barnas følelser og behov.
-Lytte til barna og kunne endre planer i hverdagen.

-Den voksne ser og opplever at et barn er sliten og trøtt, snakker med barnet om dette og tilbyr for eksempel kosen sin og hvile på " stille rommet", sofaen, et fang, eller i vogn.
-Et barn har ramlet, slått seg og gråter. Den voksne trøster barnet, får oversikt over hva som har skjedd, renser sår, setter på plaster og tilbyr et fang for å slappe av litt, før man fortsetter leken.
-Den voksne ser og opplever at et barn strever med påkledning, går bort til barnet og bekrefter dette og tilbyr hjelp.
-Den voksne ser og opplever at et barn fryser i uteleken. Er du kald, så kan vi gå inn å ta på mere klær.
- Engasjerte og undrende voksne som følger barnas initiativ.
eksempel:

- Småkryp/insekter som barnet finner på utelekeplassen/tur. Finne fakta om de sammen med barnet gjennom å google/ se i bøker.

Medbestemmelse er en del av barns medvirkning, eksempler på hvordan det kommer til syne:

- Velge pålegg ved måltider.
- Komme med innspill på sanger/regler i samlingsstund.
- Velge lek/ aktivitet.
- Delta i innkjøpsprosesser

Barna har reel innflytelse i egen barnehagehverdag " Jeg blir sett og hørt", og opplever derfor at de er betydningsfulle og viktige.

Språk

Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas
ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.

I Vangen barnehage jobber vi med å stimulere barna til et rikt språk i felleskap og i smågrupper på følgende måter:

- Personalet jobber systematisk for å styrke barns ord- og begrepslæring. Vi bruker blant annet konkreter og stimulerende språkøvelser med elementer fra Språklek/eventyr, Språklek 1 og 2, Grep om begreper.
- Personalet er bevisste på, sammen med barna, å sette ord på aktiviteter og opplevelser i hverdagen.

- Personalet vektlegger gleden ved kommunikasjon (verbal og nonverbal) gjennom å være lyttende, anerkjennende og undrende.
- Personalet gir barna nødvendig språkstøtte i lek. Gjennom å være deltagende, kommer vi voksne med innspill som beriker og videreutvikler språket ut fra barnets ståsted.
- Personalet inviterer til gode dialoger med barna hver dag både gjennom spontane og formelle samtaler.
- Personalet leker med språket sammen med barna for å gjøre dem språklig bevisste. Vi bruker sanger, vers, rim og regler mm.
- Personalet jobber for å vekke den språklige interessen og lesegleden hos barna gjennom å lese bøker for dem, i lesegrupper og etter barnas ønsker og behov.
- Metodikken er dialogisk lesing og barnerettet tale.
- Læringsmiljøet på alle avdelinger er tilpasset alder og er preget av visuell støtte i språkinnlæringen. Det er bokstaver, tegn, rim, regler, sanger, eventyr og bøker som til enhver tid er tilgjengelig i barnas høyde.
- Personalet fanger opp og følger opp barn som trenger ekstra språkstøtte, og tar ved behov kontakt med PPT etter samtykke fra foreldre/foresatte.
- Personalet organiserer og tilrettelegger slik at nødvendige språktiltak gjennomføres.
- Noen barn benytter andre måter å kommunisere på enn talespråk. Dette kalles alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK), hvor personalet bruker bildestøtte og tegn- til tale.

Arbeid for å fremme et trygt og godt barnehagemiljø

Ingen barn skal krenke eller bli krenket i barnehagen, verken av barn eller voksne. Målet er at alle barn skal ha minst én god venn og selv ha en en opplevelse av å ha det trygt og godt i barnehagen. Forskning understreker betydning av at tidlige og gode vennskap har viktig betydning for utvikling av god sosial, emosjonell og kognitiv kompetanse (Glick & Rose, 2011; Lødrup, 2011).

Sammen om en god oppvekst viser hvordan barnehager og skoler i Kongsvinger jobber for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø.

Januar 2021 kom en ny lov i Barnehageloven, **Kapittel VIII PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ**

§ 41.*Nulltoleranse og forebyggende arbeid (*https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64/§41)

§ 42.*Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)* (https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64/§42)

§ 43.*Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn*

(https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64/§43)

I tillegg har Vangen barnehage, som 1 av 2 barnehager i kommunen, vært med i UDIR sitt Læringsmiljøprosjekt pulje 6. Dette varte frem til våren 2024, men det kontinuerlige arbeidet vil fortsette.

Å være venner er å møtes i et forhold hvor den enkelte opplever seg som godtatt og verdsatt for akkurat den han eller hun er. Vennskap bidrar til deltakelse og fellesskap som igjen bidrar til positiv selvfølelse. Å tilhøre en gruppe gir barna trygghet og sosial tilknytning.

Å etablere vennskap og opprettholde dem er en viktig faktor i sosialiseringsprosessen og en forebyggende faktor mot uheldig og negativ utvikling (*Barns trivsel – voksnes ansvar*, Utdanningsdirektoratet, s. 12).

I Vangen barnehage jobber vi for å motvirke mobbing, utestenging og andre krenkelser, og for å fremme et inkluderende barnehagemiljø i fellesskap og i smågrupper på følgende måter:

- Personalet er tilstedeværende, anerkjennende og varme voksne som viser alle barna tillit og formidler forventninger til dem på en tydelig måte, med både ord og kroppsspråk. Slik kan barna lett forstå hva som er akseptabelt og hva som ikke er lov.
- Personalet jobber hver dag for å se og danne en nær relasjon til hvert enkelt barn og mellom barna. Vi deler bevisst barna inn i smågrupper som er med på å fremme sosial utvikling og trivsel. Smågrupper gir personalet bedre mulighet til å knytte en nær relasjon til hvert enkelt barn, og dermed kunne støtte barnet ut fra sitt behov.
- Personalet observerer og deltar aktivt for å fremme inkludering, gjennom å se og lytte på barnas kroppsspråk, tanker og innspill. Dette for å få et innblikk i barnas verden slik at vi kan utvikle leken og gi den nye impulser.
- Personalet skal være barnas veileder i utfordrende relasjoner og situasjoner. De skal gå foran som et godt eksempel, korrigere, vise og veilede.
- Personalet skal fremme positiv adferd mellom barn-barn, voksen-barn og mellom voksen-voksen. Dette gjør vi gjennom å være gode rollemodeller i hverdagen, løfte opp det positive som barna gjør, og snakke om og med barna på en anerkjennende måte.
- Personalet legger det fysiske miljøet til rette slik at det stimulerer til god lek. Det gjøres gjennom at vi deler barna inn i små grupper inne og ute med variert lekemateriell.
- Personalet skal ha kompetanse for å kunne håndtere uønsket adferd og kunne fremme en positiv væremåte.
- Personalet vektlegger samarbeid med foreldre/foresatte til hvert enkelt barn og på gruppenivå. Vi legger til rette for god tilvenning etter barnets og familiens behov. Videre vektlegger vi samarbeid både formelt og uformelt, gjennom foreldresamtaler, foreldremøter, foreldrekaffe, sommerfest ol.
- Vi har også i foreldremøter fokus på vennskap og inkludering, og det ønsker vi skal bidra til å forhindre utenforskap.

Mangfold

Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett samt bidra til å utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre og for mennesker med ulik kulturell, religiøs eller livssynsmessig tilhørighet. Barnehagen skal synliggjøre et mangfold i familieformer og sørge for at alle barn får sin familie speilet i barnehagen (Rammeplanen 2017).

Alle barn møter barnehagen med ulike forutsetninger. Personalet i barnehagen har ansvar for at alle barn, uansett funkjsonsnivå, alder, kjønn og familiebakgrunn, skal gis like muligheter for utvikling og læring. Personalet jobber systematisk med verdier, holdninger og handlinger i forhold til likestilling.

Barnehagen skal jobbe for at alle barn får oppleve at de er en del av fellesskapet og at de har noe å tilføre. Barnehagen skal fremme positive handlinger som motvirker avvisning, mobbing og vold.

Rammeplanen sier at barnehagen skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger.

Barn og voksne i barnehagen skal:

- utvikle holdninger om at ulikheter er spennende og det å være forskjellig er det normale
- utvikle holdninger om at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på
- anerkjenne ulikheter; «*sånn kan det også gjøres*»
- oppleve og få kjennskap til ulike språk og kulturelle bakgrunner
- se og anerkjenne barnas flerkulturelle ressurs
- oppleve at ulike språk høres, synes og sammenlignes

I Vangen barnehage opplever vi et spennende mangfold. Mange ulike språk høres daglig. Familiene som er representert i barnehagen har bakgrunn fra ulike land med ulike kulturelle og religiøse tradisjoner og høytider. Alle er unike og skal oppleve at de er respektert for det. Vi lærer av hverandre og av det spennende mangfoldet vi er så heldige å ta del i. Samtidig vil det være mye som gjør oss like, og som samler oss i et fellesskap. Vi skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent som den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. For at alle skal oppleve berikelsen av å leve i et mangfold og kunne føle seg respektert for den man er og vil være, jobber personalet på følgende måter:

- Tar imot alle som kommer til barnehagen på en imøtekommende og inkluderende måte
- Er åpne og informerende i barnegruppen i forhold til spesielle hensyn, i samarbeid med foreldre/foresatte, eks astma, allergi, sykdommer barn har, at noen ikke spiser svinekjøtt, vegetarmat, ikke tåler melk etc.
- Løfter frem og anerkjenner barns bruk av morsmål og støtter alle i utviklingen av det norske språket.
- Er åpne for ulike kulturelle og religiøse markeringer i samarbeid med foreldre/foresatte og nærmiljø.

- Er gode rollemodeller som løfter og fremhever både likheter og ulikheter, og at vi kan ha ulike perspektiv og følelser.
- Utfordrer barn som skaper begrensende rammer for andre, for eksempel at gutter ikke kan ha neglelakk, til å prøve å utvide sitt perspektiv på hvordan noe bør eller skal være, hjelper barna med å få frem ulike perspektiv.

Realfag

I barnehagen er det først og fremst fagområdene «Antall, rom og form» og «Natur, miljø og teknologi» i rammeplanen som gir rammer for barnehagens realfaglige arbeid.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal få grunnleggende og relevant kunnskap og utvikle ferdigheter gjennom dagliglivets hendelser i samvær, lek og strukturerte aktiviteter.

I Vangen barnehage jobber vi med realfag i fellesskap og i smågrupper på følgende måter:

- Personalet gir barna mulighet til å være nysgjerrig, undrende og utforskende gjennom å være tilstedeværende i barnas lek med innspill og åpne spørsmål.
- Personalet fletter realfag inn i lek og hverdagsaktiviteter gjennom å legge til rette for aktiviteter som konstruksjonslek med klosser, Lego, magneter, tog-baner, hyttebygging ol.
- Personalet hjelper barna å tilegne seg førmatematiske begreper ved å aktivt bruke daglige rutiner og andre naturlige situasjoner inne og ute f.eks. stor/liten, over/under, høy/lav, høyre/venstre.
- Personalet oppmuntrer barna til å telle, se forskjellige former og lage mønster. Dette gjøres gjennom å synge tellesanger, spille spill, perle etter mønster ol.
- Personalet jobber bevisst med å gi barna erfaring med å klassifisere, rydde og sortere, og gjennom å organisere rom og leker på en oversiktlig og systematisk måte.
- Personalet undrer seg sammen med barna og oppfordrer til å undersøke og eksperimentere. Vi utforsker sand, vann, is, snø, farger, luft ol.
- Personalet stimulerer barna til å oppleve glede over naturen gjennom å gå på turer i alle årstider og værtyper. Vi er observante og undrer oss sammen med barna om deres oppdagelser av f.eks. planter, dyr, landskap og vær. Vi gir rom for å lukte, smake, kjenne, klatre, rulle og leke.
- Læringsmiljøet på alle avdelinger er tilpasset alder og er preget av visuell støtte i realfagsinnlæringen. Det er tall, spill, geografiske former som til enhver tid er tilgjengelig og i barnas høyde.

Kosthold, fysisk aktivitet og hvile

Det serveres tre sunne og næringsrike måltider i barnehagen daglig. Barnehagen følger råd og anbefalinger fra Helsedirektoratet når det gjelder mat og måltider i barnehage.

Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme bevegelsesglede og motorisk utvikling (s. 6 i Rammeplanen).

Personalet skal gi barna tilgang til varierte og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek, ute og inne, i og utenfor barnehageområdet (s. 18).

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning (...) i samsvar med deres alder og modenhet (s. 27). Vi følger rådene om fysisk aktivitet fra Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet

Personalet skal ivareta barnas behov for fysisk omsorg, inkludert behov for ro og hvile.

Kosthold

I Vangen serveres det 3 måltider; frokost, lunsj og ettermiddagsmat.

Frokost og lunsj består i brødmat med variert pålegg, mens det til ettermiddagsmaten serveres knekkebrød, brød og/eller frukt, med melk eller vann.

Alle avdelingene har av og til en dag der det lages en enkel varmrett til lunsj. Dette kan være havregrøt, suppe, gratenger og lignende. Barna er noen ganger deltakende i matlagingen.

Alle avdelingene har turer i nærområdet og for de største legges turen ofte til barnehagens egen lavvo som ligger en halvtimes gange opp i Bogeråsen. Der blir det noen ganger laget varm mat sammen med barna, det kan være grillede fiskekaker, grønnsakssuppe, lapskaus, pinnebrød, eller pølser.

Fysisk aktivitet

I Vangen har vi et rom i kjelleren som blir benyttet som gymsal og er i bruk daglig. Vi lager hinderløype, danser, har sangleker, minirøris, hopper på trampoline, tjukkas, og mange andre aktiviteter før det avsluttes med hvile. I barnehagens uteområde innbys det til mange muligheter for å boltre seg fysisk. Vi har klatrestativ, husker, vi sykler, spiller fotball og hockey, løper og ruller, hopper tau og paradis samt mye annet.

I tillegg har vi et uteområde like utenfor barnehagegjerdet som vi anvender ofte, spesielt om vinteren da det blir kjørt skiløype, anlagt skøytebane og en kjempefin akebakke. Personalet er bevisste på å holde barna i flytsonen der de opplever mestring uten at det blir verken for vanskelig eller kjedelig.

Hvile

De yngste barna sover i vogner. Vi ønsker at de fleste sover ute eller i vognskur, men noen kan også sove/hvile inne på en madrass. Personalet tilrettelegger for at barna får den hvilen de har behov for, og samarbeider med foreldre/foresatte om hvor lenge barnet trenger å få sove eller hvile.

De eldre barna har hvilestund hver dag etter lunsj eller ettermiddagsmat. Da samles barna på tepper, fang, armkroker og puter. Da høres det på lydbøker eller rolig musikk, høytlesning av eventyr. De som trenger kan få seg en liten blund.

Omsorg

Barna i barnehagen er avhengig av gode og trygge tilknytninger til de voksne i barnehagen. Foreldre/foresatte vil alltid være barnets primære omsorgspersoner, men barnehagepersonalet kommer på en god andreplass i barnas liv. Personalet i barnehagen er derfor barnets sekundære omsorgspersoner.

Trygge relasjoner viser seg å ha stor innvirkning på barnas psykiske helse, og legger grunnlaget for videre emosjonell, sosial og kognitiv utvikling. For at de voksne i barnehagen skal kunne etablere trygg tilknytning til barna, er de avhengig av å kunne forstå barnet innenifra (Brandtzæg, Torsteinson, Øiestad, 2015). I Kongsvingerbarnehagen legger vi Trygghetssirkelen til grunn for arbeid med relasjoner. Trygghetssirkelen er en visuell sirkel der den voksne er den trygge og sikre havnen. Når barnet er utforskende, beveger det seg ut fra den trygge havnen, barnet er da oppe i sirkelen. Barnet er fremdeles avhengig av voksne i form av støtte, hjelp ved behov og glede med barnet. Når barnet er nede i sirkelen har barnet behov for beskyttelse, trøst, godhet og organisering av følelsene sine (Powell, Cooper, Hoffman, Marvin, 2015).

Tilknytning og utforsking henger sammen og står i et avhengighetsforhold til hverandre. Tilknytning kan forklares ut ifra barnets avhengighet og behov for beskyttelse, mens utforskning kan forklares ut ifra barnets selvstendighet og behov for å undersøke og mestre verden (Brandtzæg, Torsteinson, Øiestad, 2015).

Omsorg

«Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre» (Rammeplan for barnehagen s.19).

Personalet i Vangen barnehage ivaretar barnas behov for omsorg og nærhet ved å være nærværende og engasjerte i barnets liv. Dette gjør vi gjennom å være oppmerksomme og åpne for det unike hos hvert enkelt barn. Vi gir relevant respons på barnets følelsesuttrykk, læring og omsorgs- og trygghetsbehov. Dette gjør vi ved å gi barna kos, trøst, et fang, vise at vi er glade i dem, og gi dem masse ros for å styrke troen på seg selv i tillegg til at vi responderer på deres

initiativ, spørsmål og innspill. Vi bruker Trygghetssirkelen aktivt for å kunne forstå barnets uttrykk og behov.

Personalet oppmuntrer barna til å vise omsorg og hjelpe hverandre. Omsorg preger alle situasjoner i hverdagslivet, og kommer til uttrykk når barn leker og lærer, i stell, måltider og påkledning. Måltid, av- og påkledning og toalettbesøk er situasjoner som gjentar seg hver dag, flere ganger om dagen. Disse daglige aktivitetene gir gode muligheter for samtaler og selvstendighetstrening. Det er viktig å bruke god tid for å ivareta det enkelte barns behov for kontakt og oppfølging i disse situasjonene. Barna krever nærvær – de er alltid i nuet og det krever at personalet er til stede både fysisk og mentalt.

Tilvenningsperioden

I lys av Trygghetssirkelen og nødvendigheten av å skape trygge relasjoner og tilhørighet, har de kommunale barnehagene i Kongsvinger et særlig fokus på tilvenning ved oppstart i barnehagen. Dess mindre barna er, dess lengre kan/bør perioden med tilvenning være. I denne fasen er samarbeid og samspill med foreldrene ekstra viktig. Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad bruker metaforen "barnet som en lampe". Når barnet er godt tilknyttet foreldre/foresatte, så har foreldrene satt kontakten i hjemmets vegger slik at «barnet kan lyse». Når foreldrene leverer i barnehagen og så går, trekker de ut lampekontakten. Da er personalets oppgave å sette kontakten inn igjen, for å gjøre barna trygge i barnehagen, slik at barna kan fortsette å lyse (Brandtzæg, Torsteinson, Øiestad, 2015).

Slik gjør vi det i Vangen barnehage:

- foreldremøte for nye foreldre på våren
- tilbud om besøksdager før oppstart
- tilvenning etter familienes behov
- vi anbefaler foreldrene å sette av 3-5 dager til tilvenning. Noen barn har behov for lengre tid.
- vi anbefaler å gi barnet en myk start med korte dager den første tiden.
- vi bruker god tid på å bli kjent med barn og foreldre/foresatte
- vi følger de yngste barnas rytme i begynnelsen. Etter hvert jobber vi for at barnet kommer inn i barnehagens rytme/rutiner. Faste rutiner/rammer gir barnet forutsigbarhet, noe som igjen skaper trygghet hos barnet.
- Vi setter av tid til oppstartssamtale, hvor informasjon blir utvekslet.

Overgangen fra småbarnsavdeling til storbarnsavdeling:

- Vi har overgangssamtaler med foreldre/foresatte
- Vi har overgangssamtaler med pedagogisk leder på avdelingen barnet skal begynne på
- Vi har faste besøksdager fra mai

Likestilling og likeverd

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.

Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.

Likestilling og likeverd er sentrale verdier i samfunnet. I Vangen barnehage gir vi barna muligheter, valg og varierte opplevelser. Verdiene gjenspeiler det arbeidet som utføres, slik at alle skal få like muligheter til god utvikling og trivsel i barnehagen. Vi ønsker at barna opplever at de kan bli hva de vil og gjøre hva de vil uavhengig av kjønn, funksjonsevne, kultur, språk, religion osv.

- Vi tilbyr barna lekemateriell som fenger deres interesser uavhengig av kjønn og etnisitet.
- Vi utfordrer barna til å utvide sine interesser og aktiviteter gjennom å friste dem til å prøve nye ting og heie på dem underveis.
- Vi anerkjenner at barn lærer i ulikt tempo. Gjennom å lage fleksible planer og repetere aktiviteter og handlinger støtter vi barns individuelle behov.
- Vi hjelper barna å respektere hverandre og tolerere hverandres ulikheter. Dette gjør vi ved å være nær og sette ord på det som skjer i samspill og lek slik at barna har mulighet til å forstå hverandre.

Likeverd og like muligheter handler om holdninger og verdier som «*sitter i ryggmargen».* Refleksjoner som er viktig å ta er om jeg som ansatt i Vangen barnehage fremmer eller hemmer barns opplevelse av likeverd og like muligheter i lek via mine holdninger? Vi skal hele tiden sjekke ut om det er samsvar mellom de verdiene vi ønsker å fremme.

Fagområdene

Det er sju fagområder i rammeplanen:

1. Kommunikasjon, språk og tekst
2. Kropp, bevegelse, mat og helse
3. Kunst, kultur og kreativitet
4. Natur, miljø og teknologi
5. Etikk, religion og filosofi
6. Nærmiljø og samfunn
7. Antall, rom og form

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold.

Barnehagens verdigrunnlag og formål skal gi retning for og prege arbeid med fagområdene, og barnas rett til medvirkning skal ivaretas. Barnas lek danner et viktig grunnlag for arbeidet med fagområdene. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barnas interesse for fagområdene skal stimuleres, og barnehagen skal bidra til å etablere et lærende fellesskap som verdsetter ulike uttrykk og meninger.

Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter. Barnehagen skal bruke ulikt materiell og utstyr, teknologi og digitale verktøy, spill, bøker og musikk i arbeidet med fagområdene. Fagområdene er i stor grad de samme som barn senere møter som fag i skolen.

Med progresjon menes fremgang, læring og utvikling.
En progresjonsplan skal være veiledende for hvordan de ansatte skal tilrettelegge for det enkelte barn i henhold til alder og modning.

-**Progresjonsplanen i Vangen barnehage er bygd opp som en trappetrinnmodell og har flytende overganger med tanke på hvor barnas ståsted er, samt hvordan barnegruppen og personalet er sammensatt.**

- Barna får ulike utfordringer og de skal oppleve at de lærer stadig mer, og vi må finne en balanse mellom det å oppleve mestring og å kunne strekke seg etter nye mål.
- Opplevelsen av mestring er nært knyttet til utviklingen av et godt selvbilde.
- Vi ser og bekrefter barna i mestringsøyeblikkene. Barn utvikler seg ulikt og med forskjellig tempo. Det betyr at vi voksne må ha god kunnskap om det enkelte barn slik at vi kan gi han/hun utfordringer som gir dem noe å strekke seg etter, stimulere

læringslysten og som ivaretar opplevelsen av mestring, samt kunne se på seg selv som en ressurs.

- Progresjon skal følge barnet. Mye læring skjer gjennom hverdagsaktiviteter, annen læring skjer i planlagte, tilrettelagte aktiviteter. Temaer barna jobber med er tilpasset alder og modning, og de vil møte mange av disse senere med nye oppgaver og læring ut fra deres ståsted.
- Alle barna i Vangen barnehage vil i stor grad få tilbud om det samme, men ikke hvert år. Det skal være en progresjon i hva en 1 åring gjør og opplever og hva en 5 åring får være med på. *Barna må ha noe å glede seg til, noe de kan se frem til.*
- Fagområdene konkretiseres og kommer til syne igjennom den enkelte avdelings informasjon i Visma. Dermed sikrer vi at alle fagområdene blir vektlagt tilsvarende mye og blir innlemmet i det pedagogiske arbeidet.

Progresjonsplanen er vedlegg til årsplanen.

Hva Vangen barnehage legger vekt på i arbeidet med fagområdene, tverrfaglighet og hvordan det arbeides med å innlemme fagområdene i det helhetlige pedagogiske arbeidet kommer konkret til syne i barnehagens progresjonsplan

Kulturarena

Barnehagen skal være en kulturarena hvor barna er medskapere av egen kultur i en atmosfære preget av humor og glede.

Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer. Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får muligheter til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna.

Barnehagen er en møteplass for småbarnsforeldre/foresatte med ulik kulturell, språklig, etnisk, religiøs og sosial bakgrunn. Barnehagen er derfor en sentral arena for å formidle, skape og fornye kultur og for å utvikle kulturell identitet. Vekselspill mellom formidling og egen aktivitet skal være en del av barnehagens særpreg. Rammeplanen fremhever at kultur handler om arv og tradisjoner, om å skape og levendegjøre, fornye og aktualisere. Både lokale og nasjonale kulturverdier slik de gjenspeiles i barnets oppvekstmiljø må være representert i barnehagens virksomhet. Personalet er kulturformidlere gjennom holdninger og væremåte. Vi formidler tradisjoner som skaper tilhørighet gjennom bøker, fortellinger, formingsaktiviteter, sang og musikk.

Eksempler på hvordan Vangen barnehage arbeider med kulturformidling:

- Bursdagsfeiring hvor barnet velger hodeplagg og eventuelt klær for å markere at akkurat han/ henne har bursdag. Vi synger og gjør stas på barnet.
- Feire de kristne høytider.
- Markere eventuelt andre religioner og kulturers høytider.

- Markere samenes dag.
- 17. mai feiring.
- Bruke læringsmiljøet på avdelingen til å synliggjøre ulik kultur og kulturelle uttrykk.
- Ha materiell tilgjengelig slik at barna kan utrykke sine kulturelle inntrykk.

Sammenheng mellom barnehage og skole

En god sammenheng mellom barnehage og skole handler om å legge til rette for et helhetlig opplæringsløp som ivaretar barnets behov. Det handler både om at læringspotensialet hos det enkelte barnet ivaretas, støttes og utvikles på et tidlig tidspunkt, og at barnet i det videre skoleløpet får mulighet til å bygge på kunnskaper og erfaringer fra barnehagen.

En god sammenheng mellom barnehage og skole skal ivareta barnets behov for trygghet i en overgangsprosess, og bidra til at opplæringen tilpasses det enkelte barnet allerede fra første skoledag.

Barnehagen og skolen skal i samarbeid legge til rette for barns overgang fra barnehage til første årstrinn og eventuelt til skolefritidsordningen. Dette skal skje i et nært samarbeid med barnets hjem. Barnehagen og skolen bør gi hverandre gjensidig informasjon om sine virksomheter, og det bør legges til rette for at barn kan ta avskjed med barnehagen på en god måte, glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehage og skole. Kunnskapsdepartementet har laget en egen veileder for barnehage- og skoleeier om overgang mellom barnehage og skole.

Hvis barnehagen skal gi informasjon til skolen om det enkelte barnet, må foreldre/foresatte samtykke til dette.

Det foreligger en kommunal plan for sammenhenger mellom barnehage og skole, samt mellom barneskole og ungdomsskole. Planen finner dere på kommunens hjemmeside.

Vangen barnehage har 2 avdelinger med skolestartere, Blå og Gul.
På hver avdeling er det skolestartergrupper som har faste opplegg gjennom året.
Det er utarbeidet en skolestarter kalender som er lik for alle barna i Kongsvinger kommune. Den deles ut i barnehagen i januar og som følger over i skolen. Der er det ulike temaer hver måned som foreldre/foresatte bør vektlegge hjemme.
Barnehagens progresjonsplan er hele tiden rådgivende i forhold til hva personalet skal legge til rette for.
Språklek 1 og Språklek 2 er utgangspunkt for forberedende lese, skrive og regne opplæring.
Hvert barn får hver sin Trampolinebok som vektlegger grunnleggende lese og regneferdigheter.
Læringsbrett blir brukt som et digitalt verktøy.
Det er et stort fokus på selvstendighetstrening i alle situasjoner.

Samarbeid og besøk på Langeland skole og SFO.

- Oktober/november blir det orientert til skolen når det er barn som trenger ekstra oppfølging. Foreldre/foresatte, pedagogisk leder og enhetsleder deltar sammen med rektor og eventuelt kontaktlærer/teamleder på et første samarbeidsmøte.
- I løpet av januar er det foreldremøte for nye foreldre/foresatte på skolen. Pedagogisk leder på Blå og Gul deltar for å få felles informasjon.
- Fra februar skal skolestarterne delta i et førskoleopplegg i skolens lokaler ca 1 gang per måned hvor det er et samarbeid mellom barnehage og skole for å ha det pedagogiske ansvaret. Barna får mulighet til å bli kjent med barn som går i andre barnehager som også skal begynne på Langeland skole.
- I mai er det besøksdag på skole og sfo.
- I løpet av mai er det også overgangsmøte mellom barnehage og skole hvor det deles informasjon som det er gitt samtykke til.
- Juni er det innskriving og foreldremøte.

Samarbeid med barnas hjem

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling, jf. barnehageloven § 1. Betegnelsene «hjemmet» og «foreldrene» omfatter også andre foresatte.

Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene, jf. barnehageloven § 1 og § 4.

Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene. Foreldresamarbeidet skal både skje på individnivå, med foreldrene til hvert enkelt barn, og på gruppenivå, gjennom foreldrerådet og samarbeidsutvalget. På individnivå skal barnehagen legge til rette for at foreldrene og barnehagen jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger knyttet til enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring. Barnehagen skal begrunne sine vurderinger overfor foreldrene og ta hensyn til foreldrenes synspunkter. Samarbeidet skal sikre at foreldrene får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av tilbudet.

Både foreldrene og personalet må forholde seg til at barnehagen har et samfunnsmandat og verdigrunnlag som det er barnehagens oppgave å forvalte. Barnehagen må tilstrebe at barnet ikke kommer i lojalitetskonflikt mellom hjemmet og barnehagen.

Intensjonen med foreldreråd (FAU) og samarbeidsutvalg (SU) er at disse ordningene skal gi mulighet for å ivareta foreldrenes kontakt med barnehagen på en aktiv måte. Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Foreldrerådet skal bli forelagt saker som er viktige for foreldrenes forhold til barnehagen. Det kreves samtykke fra foreldrerådet dersom foreldrebetalingen settes høyere enn den fastsatte maksimalgrensen.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget skal bli forelagt saker som er viktige for barnehagens innhold og virksomhet,

og for forholdet til foreldrene. Samarbeidsutvalget skal fastsette barnehagens årsplan. Øvrige saker av viktighet er for eksempel forslag til budsjett eller driftsendringer.

SU: Vangen barnehage bruker kommunens prosedyrer som agenda på Su møter, i tillegg til egne saker. Det er minst 2 møter i året, 1 på høsten og 1 på våren.
FAU: Det etableres et FAU som består av 2 representanter fra hver avdeling. Representantene melder seg på ved foreldremøtet på høsten. På det første FAU møte på høsten, har de et valg på de ulike vervene. FAU og enhetsleder samarbeider om felles møter ved behov.
Det avholdes i hovedsak 2 foreldremøter i løpet av året.

- Vår:Informasjonsmøte for nye foreldre/foresatte- felles og avdelingsvis. Foreldre/foresatte får generell informasjon om barnehagen. Pedagogisk leder på småbarn informerer om avdelingen, avtaler oppstart og tilvenning. Foreldre/foresatte fyller ut alle skjemaer til barnehagen.
- Høst: Hver avdeling har hver sin kveld som foreldre/foresatte blir invitert til møte hvor agendaen er planer for året, foreldrenes/foresattes innspill og film/bilder fra oppstart.
- Vinter/vår: Eget tema

Foreldresamtaler blir i hovedsak tilbudt høst og vår, men oftere ved behov.
Vangen barnehage har fokus på den daglige gode samtalen i hente og bringesituasjoner.

Tverrfaglig samarbeid

Det er viktig med et godt samarbeid med foreldre/foresatte i et tverrfaglig perspektiv. Alle samarbeidende parter har et selvstendig ansvar for at de ulike tiltakene som barnet mottar er godt koordinert. Tverrfaglighet og helhetlig tenkning er derfor svært sentralt for de som arbeider i barnehagen. Kommunes satsingsområde som omhandler støttesystemer for spesialpedagogikk og inkluderende praksis vil bidra til gode samhandlingsmodeller og arenaer.

Vangen barnehage er tilknyttet eget tverrfaglig læringsmiljøteam hvor barnevern, helsestasjon, PPT, barnehagemyndighet og ansatte i barnehagen skal være representert. Dette er et fast team som skal møtes jevnlig for å drøfte og eventuelt bidra til å løse saker både på individnivå og på system. Der dette ikke er mulig, kan det løftes videre enten til kommunalt læringsmiljøteam eller i det nyopprettede kommunale familieteamet.

Samarbeidspartnere i Vangen barnehage:

- Barnehagene i Kongsvinger, både kommunale og private
- Barneskolene, og da speiselt Langeland skole
- PPT- pedagogisk psykologisk tjeneste
- Helsestasjonen
- barnehagemyndigheten
- Barnevern
- Habiliterings tjenesten
- Bup
- Stat Ped
- M.fl.

Trafikksikker barnehage

Barnehagen skal tilrettelegge for rutiner ved levering og henting i barnehagen og ut/inn gjennom porten. For å få til en god praksis og trygghet for barna ved levering og henting er det viktig at barnehage og hjem har et godt samarbeid.

Vi ivaretar samarbeidet gjennom å presentere rutiner og prosedyrer på høstens første foreldremøte. I tillegg sier vi fra hvis vi ser usikrede barn i bil, barn som sykler til barnehagen uten hjelm og barn som ikke bruker refleks.

Når vi er ute på turer skal barnehagen også sørge for at barna får erfaring med hvordan det er å være fotgjenger i nærmiljøet.

I *Rammeplan for barnehagen, Nærmiljø og samfunn* (2017, s.56-57) står det,

> *Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.*

Barnehagen skal bidra med at barna:

> *Utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt.* (Rammeplan 2017).

Personalet skal:

> *Introdusere barna for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet for å skape tilhørighet og hjelpe barna med å orientere seg og ferdes trygt.* (Rammeplan 2017).

I Vangen barnehage gjør vi det slik:

- Har prosedyre for å ivareta barnas sikkerhet ved turer i nærmiljøet til fots og med buss.
- Har rutiner ved levering og henting i barnehagen, ut og/inn av porten. Vi forventer at foreldre/foresatte til enhver tid lukker porten forsvarlig etter seg.
- Alle avdelinger har tema Trafikksikkerhet på høstens foreldremøte.
- Vi forventer at foreldre/foresatte sikrer barna i bil, bruker sykkelhjelm og refleks.
- Barna lærer trafikkregler og å bruke sansene sine ved turer med barnehagen.
- Barnehagen stiller krav til busselskap om belter i setene når vi leier buss.
- Vi sier fra til foreldre/foresatte når vi ser at barna ikke bruker hjelm til/fra barnehagen eller sitter uforsvarlig i bil.
- Foreldre/foresatte må samtykke på Visma for at barnet skal kunne være med i buss.

Dokumentasjon og vurdering

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes. Den enkelte barnehage står fritt til å velge metoder og omfang så lenge de er tuftet på evidensbasert

forskning. Gjennomføringen av planene må være så fleksibel at det er rom for spontanitet og barns medvirkning.

Barnehagens styrer har et særlig ansvar for å iverksette og lede barnehagens arbeid med planlegging, dokumentasjon og vurdering.

Pedagogisk leder har ansvar for planlegging, dokumentasjon og vurdering av arbeidet i barnegruppen han/hun har ansvar for.

Dokumentasjon

I Vangen barnehage dokumenterer vi:

- Barnas arbeid og refleksjoner blir hengt opp i barnas høyde slik at de selv, foreldre og andre som er i barnhagen kan ha glede av å se på. Barna vil få en bekreftlese på egen verdi og læring ved at de samtaler, undrer seg og overfører kunnskap rundt sitt arbeid. Alt det barnet har laget og refleketert rundt blir samlet i en perm som barna får når de slutter i barnehagen.
- Pedagogiske planer blir lagt inn i Visma og hver gang det kommer en ny, så evalueres den forrige.
- Vi legger ut bilder som belyser og dokumenterer pedagogiske aktiviteter. På grunn av personvern, vil ikke ansikter vises.
- Vi dokumenterer foreldresamtaler
- Vi gjennomfører barnesamtaler, ASQkartlegginger og drøfter ulike observasjoner og praksisfortellinger
- Arbeidet for Trygt barnehagemiljø krever dokumentasjon og der er det ulike observasjonsmetoder foreslått.
- T5kartlegging høsten 2025 har sammen med pedagogisk analyse bidratt til å belyse hva slags overordnet satsing barnehagen til skal ha, i tillegg til kommunens og nasjonale satsinger.
- Gjennom foreldresamtaler avtales det hva barnehagen skal prioritere og vektlegge i forhold til det enkelte barn.
- SU og FAU er gode samarbeidspartnere for å få et utenforblikk og en dialog på barnehagens drift, satsingsområder og prioriteringer.

Digitalisering

Statlige- og kommunale føringer

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkelt barnet og barnegruppa. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. For å oppfylle rammeplanens føringer for allsidige læringsprosesser skal også digitale verktøy benyttes i det pedagogiske arbeidet. Pedagogisk bruk av digitale verktøy har som mål å la barn få oppleve teknologien sammen med andre barn under veiledning av kompetente voksne og bevisstgjøre barna rundt bruken. Samtidig skal digitale verktøy brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier. (Kunnskapsdepartementet,2017 s 44-45).

Personalet skal:

- utøve digital dømmekraft når det gjelder informasjonssøk, ha et bevisst forhold til opphavsrett og kildekritikk og ivareta barnas personvern
- legge til rette for at barn utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer
- vurdere relevans og egnethet og delta i barnas mediebruk
- utforske kreativ og skapende bruk av digitale verktøy sammen med barna.

Utdanningsdirektoratets kompetanseportal har en rad ulike kompetansepakker, som støtter opp dette arbeidet.

Digitale verktøy og medier er en ny måte å formidle verdier, kultur og kunnskap på. Gjennom arbeidet med rammeplanens syv fagområder skal barnehagen bruke ulikt materiell og utstyr, blant annet digitale verktøy for å støtte opp om læreprosesser og oppfylle intensjoner om et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnas lek danner et viktig grunnlag for arbeidet med fagområdene. De syv fagområdene er i stor grad de samme fagene som er i skolen. Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer.

Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse.

Visma flyt
Visma flyt er en totalløsning for barnehagen. Det er en innovativ og skybasert løsning hvor ett barnehage system dekker alle behov for moderne administrasjon av barnehager. I tillegg er det en egen barnehageapp til samarbeid mellom barnehage og hjem. Barnehageappen er ett komplett digitalt kommunikasjonsverktøy for smidig, trygg og effektiv samhandling med hjemmet for å sikre så god oppfølging rundt barnet som mulig.
Foreldre/foresatte må legge inn ferie og andre fridager, samt beskjeder til avdelingen.
I denne appen er det viktig at foreldre/foresatte haker av samtykker.
Det kan søkes om moderasjon i appen.

Barnehagens digitale praksis
Ved bruk av digitale verktøy skal det legges vekt på sosialt samspill for barna. Barnehagebarn har ikke eget læringsbrett, men det skal brukes sammen med flere barn. Læringsbrett brukes til kreativ lek, innhenting av kunnskap og språkinnlæring via ulike apper.
De ansatte skal være aktive sammen med barna, veilede og støtte dem ved bruk av digitale verktøy. De må stimulere barna til å være nysgjerrige og de skal undre seg sammen med dem
De ansatte skal legge til rette for et rikt og allsidig læringsmiljø der barna utforsker, leker og selv skaper ved bruk av digitale uttrykksformer.

Kompetanseplan

Barnehageåret 2026/2027

Vi har fokus på:

- Gode relasjoner i barnehagen
- Trygt og godt barnehagemiljø
- språk

Kompetansepakken «gode relasjoner i barnehagen» med kompetanseheving, litteratur og teorioppdatering, refleksjoner og praktiske øvelser videreføres. Tiltakene som iverktsettes i tråd med kompetansehevingen skal gjenkjennes i hverdagen.

Planleggingsdager

Planleggingsdager for barnehageåret 2026-2027

- 12., 13. og 14. august
- 27. november
- 7. mai 2027